

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ: ПЕРЕДУМОВИ ТА НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Анотація. У статті досліджено передумови розвитку фінансової безпеки підприємств аграрної галузі, а також наведено напрями підвищення її рівня в сучасних умовах.

Ключові слова: фінансова безпека; фінансова криза; зобов'язання; кредитування.

FINANCIAL SECURITY OF AGRICULTURAL ENTERPRISES: PREREQUISITES AND DIRECTIONS OF SECURITY

Abstract: The article examines the prerequisites for the development of financial security of enterprises in the agricultural sector, as well as ways to increase its level in modern conditions.

Keywords: financial security; financial crisis; obligation; bank lending.

Для ефективного функціонування аграрного підприємства його керівництву та персоналу необхідно дотримуватися вимог для забезпечення та підтримки власного рівня фінансової спроможності., оскільки це сприятиме загальній його адаптації і дозволить здійснювати власну діяльність, а також сприятиме формуванню певного плану щодо забезпечення діяльності підприємства на перспективу з врахуванням необхідних фінансово-економічних змін. В сучасних умовах фінансова безпека а є основою ефективної діяльності аграрного підприємства, а тому потребує постійного оновлення та вдосконалення, адже повинна відповідати сучасним вимогам щодо забезпечення стабільності підприємства як важливий антикризовий метод управління його діяльністю.

Одним із важливих чинників економічного піднесення аграрних підприємств є забезпеченість високої результативності функціонування за наявності дієвої фінансової безпеки, змістовим наповненням якої виступає реалізація сукупності заходів щодо захисту їх фінансових інтересів від певних зовнішніх і внутрішніх загроз.

Практикою функціонування аграрних підприємств у ринковому просторі доведено, що найбільш поширеною причиною породження фінансової кризи і банкрутств є брак дієвої фінансової безпеки. Отже, від фінансової безпеки залежить дієвість фінансового забезпечення аграрних підприємств, стабільність її функціонування та рівень життя їх працівників.

Передумови та пріоритетні напрями розвитку фінансової безпеки аграрних підприємств слід визначати у двох аспектах. По-перше, в площині фінансових наслідків їх функціонування. По-друге, в площині гальмування та відвернення реальних і потенційних збурень фінансового стану аграрної сфери регіону та усієї країни загалом. Водночас, фінансова безпека аграрних підприємств повинна гармонійно сполучати і підприємницькі, і державні конструкції фінансової безпеки. У такому поєднанні кожен вищий рівень фінансової безпеки зобов'язаний забезпечувати нижчому її рівню прийнятний відповідний щабель, що є гарантією фінансового забезпечення як всієї аграрної сфери, так і кожного її суб'єкта [1].

Для гарантування фінансової безпеки всієї аграрної сфери в умовах глобалізації та фінансової кризи, передусім, слід акцентувати увагу на:

- розробці пропозицій щодо модернізації чинного законодавства стосовно адекватної розбудови конструкції фінансового регулювання з урахуванням загроз, викликів зовнішнього простору та запитів аграрної сфери;
- мінімізації впливу дисбалансів фінансового, валютного аграрного ринків на стабільне функціонування суб'єктів аграрної сфери;
- ймовірності подальшого залучення позикових коштів та розробці сукупності заходів щодо розв'язання викликів кредитування і заборгованості за кредитами з банками;

- забезпеченні належної підтримки платоспроможності і гарантування економічно-малопотужних суб'єктів аграрної сфери за рахунок модернізації програм поступу вітчизняного виробництва;
- нарощуванні експорту та сприянні інноваційного експортного виробництва задля підвищення конкурентоспроможності суб'єктів аграрної сфери;
- поглибленні досліджень стосовно питань фінансової безпеки аграрної сфери [2].

Провідними передумовами розвитку фінансової безпеки аграрної сфери є:

- розробка, прийняття і реалізація чіткої обґрунтованої державної концепції та стратегії забезпечення фінансової безпеки;
- використання методології стратегічного планування;
- визначення державного органу, відповідального за забезпеченість фінансової безпеки аграрної сфери;
- дієвий контроль;
- збалансованість фінансових інтересів суб'єктів аграрної сфери та держави;
- обов'язкова участь суб'єктів аграрної сфери, регіонів, держави в структурах фінансової безпеки [3].

Таким чином, забезпеченість фінансової безпеки аграрної сфери, насамперед, має відбуватися на основі розробки прийнятної концепції, стратегії та тактики, здійснення адекватної фінансової політики, наявності фінансово-кредитної інфраструктури, застосування засобів, технологій способів і методів її забезпечення.

Концепція фінансової безпеки аграрної сфери має акумулювати пріоритетні цілі та завдання забезпечення, окреслювати шляхи та методи їх досягнення, які б адекватно означували роль фінансів у сучасному економічному розвитку аграрної сфери. Її змістове наповнення повинно координувати загальнодержавні дії в аграрній сфері щодо забезпечення фінансової безпеки окремих суб'єктів, підгалузей, а також на національному та регіональному рівнях.

Водночас, стратегія забезпечення фінансової безпеки аграрної сфери має ґрунтуватися на об'єктивних змінах та закономірностях розвитку фінансових відносин в аграрній сфері, окреслювати мету і завдання забезпечення фінансової безпеки, зорієнтовувати на розробку конкретних заходів та технологію їх виконання щодо закріплення, розвитку позитивних змін і подолання негараздів у сфері фінансових відносин. При цьому, мають бути окреслені поточні і перспективні завдання даної стратегії та напрями їх реалізації.

Основними завданнями фінансової безпеки в аграрній сфері є:

- побудова надійного фінансового контролю за дотриманням основних параметрів фінансової безпеки;
- створення сприятливого інвестиційного клімату;
- створення єдиного державного інформаційного поля щодо загроз фінансової безпеки;
- поступове запровадження індикаторів – орієнтирів фінансової безпеки;
- переведення розрахунків суб'єктів аграрної сфери виключно на грошову форму та модернізація функціонування платіжної конструкції;
- сприяння нарощуванню експорту сільськогосподарської продукції;
- сприяння підвищенню зайнятості в сільській місцевості;
- активізація розбудови фінансово-кредитної інфраструктури;
- унеможливлення подальшого посилення криміналізації;
- модернізація програм фінансової підтримки суб'єктів аграрної сфери;
- гармонізація перерозподілу фінансових ресурсів між галузями [4].

Лише комплексні прийнятні дії суб'єктів аграрної сфери та держави, акцентовані на підтримку фінансової безпеки, зможуть забезпечити бажані наслідки. Використання зазначених пропозицій на практиці дасть змогу загальмувати чи унеможливити кризові дисбаланси та підвищити рівень фінансової безпеки за рахунок сталого розвитку аграрних підприємств.

Вимір практичної реалізації вимог до механізму забезпечення фінансової безпеки аграрних підприємств демонструє, що нині стан побудови подібного механізму фінансової безпеки кожного аграрного підприємства є суто індивідуальним. Його повнота і дієвість залежать від наявних ймовірностей сільськогосподарського підприємства і розуміння керівництвом цінності забезпечення фінансової безпеки.

Таким чином, метою механізму забезпечення фінансової безпеки аграрних підприємств є підтримка їх функціонування, виявлення загроз і вжиття адекватних заходів щодо їх нейтралізації,

захист фінансових інтересів та розвитку аграрних підприємств. Кожному аграрному підприємству слід здійснювати побудову механізму фінансової безпеки за такими напрямками:

- вимір фінансового стану та означення специфіки фінансової безпеки;
- виявлення зовнішніх і внутрішніх загроз фінансовій діяльності та фінансовим інтересам підприємства;
- діагностика механізму та здійснення прийнятних заходів щодо забезпечення фінансової безпеки;
- впровадження якісно нового механізму забезпечення фінансової безпеки аграрних підприємств;
- затвердження керівництвом нового механізму та бюджету на його побудову.

Окреслені передумови та пріоритетні напрями розвитку фінансової безпеки аграрних підприємств дають змогу враховувати специфіку кожного підприємства та сприятимуть економічному розвитку, конкурентоспроможності продукції, підтримці фінансового потенціалу, збереженню фінансової автономії і збалансованості функціонування аграрних підприємств.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Мішина І. Г. Показники економічної безпеки, проблеми визначення їх граничних значень. *Торгівля і ринок України : темат. зб. наук. пр.* Донецьк : ДонДУЕТ, 2006. Вип. 21. Т. 2. С. 283–291.
2. Свіщ О. О. Аналіз методів оцінки рівня фінансово-економічної безпеки підприємства. URL: <http://eprints.kname.edu.ua/32211/1/62.pdf> (дата звернення 11.01.2022 р.).
3. Бержанір Інна. Діагностика фінансового стану в системі управління підприємством. *Трансформація податкової та обліково-аналітичної систем в контексті сучасних кризових явищ: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Чернівці (Україна, 20 травня 2021 р.)*. Чернівці: Технодрук, 2021. С.49–51.
4. Судакова О. І. Стратегічне управління фінансовою безпекою підприємства. *Економічний простір*. 2008. № 9. С. 140-148.

Бержанір Інна Анатоліївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, обліку та економічної безпеки, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Умань, e-mail: berzhanir.i@udpu.edu.ua

Berzhanir Inna A. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Finance, Accounting and Economic security, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, e-mail: berzhanir.i@udpu.edu.ua